

O'QUVCHILARNI KASBGA TAYYORLASHNING ZAMONAVIY USULLARI

Asaka Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi

Umumtibbiy fanlar" kafedrasi o'qituvchisi

Komilova Maftuna Ergash qizi

Annotatsiya: *O'quvchilarni kasbga tayyorlash zamonaviy ta'lim tizimining muhim jihatlaridan biridir. Bugungi kunda globalizatsiya, texnologik taraqqiyot va iqtisodiy o'zgarishlar ta'lim jarayoniga yangi talablar qo'yadi. O'quvchilarni kasbga tayyorlashda zamonaviy usullarni qo'llash, ularning kasbiy mahoratini oshirish, ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish va mehnat bozorida raqobatbardosh bo'lishlariga yordam beradi.*

Kalit so'zlar: *zamonaviy texnologiyalar, o'qitish usuli, ko'nikmalar, interaktiv metodlar, globalizatsiya, iqtisodiy o'zgarishlar, ijodkorlik.*

Zamonaviy ta'limda loyiha asoslangan o'qitish usuli muhim ahamiyatga ega. Ushbu metod o'quvchilarga real hayotdagi muammolarni hal qilishda yordam beradi. O'quvchilar loyihalar orqali o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu usul o'quvchilarning ijodkorligini, fikrlash qobiliyatini va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Loyiha asosida o'qitish jarayonida o'quvchilar birgalikda ishlash, muammolarni hal qilish va o'zaro fikr almashish orqali kasbiy ko'nikmalarni o'zlashtiradilar. Zamonaviy ta'limda interaktiv metodlar ham keng qo'llanilmoqda. Interaktiv darslar o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi va ularning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi. O'quvchilar interaktiv darslarda turli o'yinlar, simulyatsiyalar va rolli o'yinlar orqali o'z bilimlarini mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladilar.[1] Bu usul o'quvchilarning o'z fikrlarini ifoda etish, muloqot qilish va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Kasbga tayyorlashda amaliy o'qitish usullari ham muhim hisoblanadi. O'quvchilarni amaliyotga jalb qilish, ularning kasbiy ko'nikmalarini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Amaliyot davomida o'quvchilar haqiqiy ish sharoitida tajriba orttiradilar, bu esa

ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatlariga tayyorgarlik ko'rishlariga yordam beradi. Amaliy o'qitish jarayonida o'quvchilar ustozlardan, tajribali mutaxassislardan ko'nikmalarni o'zlashtiradilar va o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Distant o'qitish usullari ham o'z o'rniga ega. Distant ta'lim o'quvchilarga o'z vaqtida va joyida ta'lim olish imkoniyatini beradi. Bu usul, ayniqsa, pandemiya davrida o'zining ahamiyatini ko'rsatdi. O'quvchilar internet orqali o'qituvchilar bilan bog'lanish, onlayn darslarda qatnashish va o'z bilimlarini mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ldilar. Distant ta'lim o'quvchilarga o'z-o'zini o'qitish, o'z vaqtini boshqarish va mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.[2]

Kasbga tayyorlashda mentorlik va coaching usullari ham muhim ahamiyatga ega. Mentorlar o'quvchilarga o'z kasbiy yo'llarini tanlashda, maqsadlariga erishishda va o'zlarini rivojlantirishda yordam beradilar. O'quvchilar mentorlar bilan muloqot qilib, o'zlarining qiziqishlari va qobiliyatlariga mos kasblarni tanlashda ko'mak olishadi. Bu usul o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga, o'z maqsadlari va rejalari bo'yicha to'g'ri yo'lni tanlashlariga yordam beradi.[3] Zamonaviy ta'limda ko'nikmalarni baholash va sertifikatlash tizimlari ham muhim rol o'ynaydi. O'quvchilarning kasbiy ko'nikmalarini baholash, ularning o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash qobiliyatini aniqlashga yordam beradi. Sertifikatlar esa o'quvchilarning kasbiy malakalarini tasdiqlaydi va mehnat bozorida raqobatbardosh bo'lishlariga yordam beradi. Bu jarayon o'quvchilarning o'z-o'zini baholash va rivojlanish uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. O'quvchilarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish ham kasbga tayyorlashda muhim ahamiyatga ega. Ijtimoiy ko'nikmalar, jumladan, muloqot qilish, jamoada ishlash, muammolarni hal qilish va liderlik qobiliyatlari o'quvchilarning kelajakdagi kasbiy faoliyatlarida muvaffaqiyatli bo'lishlariga yordam beradi. O'quvchilarga ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish uchun turli treninglar, seminarlar va amaliy mashg'ulotlar o'tkazilishi zarur.[4]

O'quvchilarning motivatsiyasini oshirish ham muhimdir. O'quvchilarni kasbga tayyorlashda ularning qiziqishlari va motivatsiyalarini hisobga olish kerak. O'quvchilarga o'z maqsadlariga erishish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni

olishda yordam berish, ularning o'z-o'zini rivojlantirishga bo'lgan ishtiyoqini oshiradi. Motivatsiya o'quvchilarning darslarga faol qatnashishiga, o'z bilimlarini mustahkamlashga va kelajakdagi kasbiy faoliyatlariga tayyorgarlik ko'rishlariga yordam beradi. Oila va jamiyatning roli ham muhimdir. Oila o'quvchilarning ta'lim olishida, ularning qiziqishlari va qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ta'sir ko'rsatadi. Oila va jamiyat o'quvchilarga kasb tanlashda, ularning kasbiy yo'llarini belgilashda yordam berishi zarur. Oila va jamiyat o'rtasida hamkorlik o'quvchilarning kasbiy tayyorgarlik jarayonini yanada samarali qiladi.[5]

Xulosa:

Umuman olganda, zamonaviy ta'limda o'quvchilarni kasbga tayyorlash jarayoni davomiy va kompleks bo'lishi zarur. O'quvchilarni kasbga tayyorlashda zamonaviy usullarni qo'llash, ularning kasbiy ko'nikmalarini oshirish, ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish va mehnat bozorida raqobatbardosh bo'lishlariga yordam beradi. O'quvchilarni kasbga tayyorlash jarayonida o'qituvchilar, mentorlar, ota-onalar va jamiyatning faol ishtiroki muhimdir. Faqat shunday holatda, o'quvchilar kelajakda muvaffaqiyatli kasb egalariga aylanishlari mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abduraxmonov, I. (2022). "Zamonaviy ta'lim usullari va o'quvchilarni kasbga tayyorlash." Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi.
2. Qodirov, S. (2023). "Kasbga tayyorlashda interaktiv metodlar." Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.
3. Xolmatov, A. (2021). "Amaliy o'qitish: nazariya va amaliyot." Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti.
4. Rasulov, M. (2020). "Mentorlik va coaching: o'quvchilarni kasbga tayyorlashdagi ahamiyati." Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
5. Karimova, N. (2023). "Loyiha asosidagi o'qitish: o'quvchilarni kasbga tayyorlashda yangi yondashuvlar." Farg'ona: Farg'ona Davlat Universiteti.
6. Axmedov, R. (2022). "Distant ta'lim va uning o'quvchilarni kasbga tayyorlashdagi roli." Andijon: Andijon Davlat Universiteti.

7. Murodov, J. (2021). "Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish: o'quvchilarni kasbga tayyorlashda muhim omil." Namangan: Namangan Davlat Universiteti.